Santa Kjara ta' Montefalco (1268-1308)

mara ta' \mienha u \mienna

Wara li tajna]arsa]afifa lejn il-]ajja ta' S. Kjara ta' Montefalco, ikun g]aqli li nqieg]du lil din il-qaddisa mistika fil-kuntest storiku tag]ha hekk kif qed infakkru is-700 sena mit-twelid tag]ha g]as-sema. Meta wie]ed i]ares lejn persuna[[fl-istorja, m'hemmx \ball akbar minn dak li naqilg]uh mill-kuntest li fih g]ex u nlibbsuh il-valuri, il-kriterji u l-kuntest storiku tag]na. Hekk, mhux biss nkunu qed infaqqruh, i\da wkoll nkunu qed inxejjnu kull possibiltà li nie]du l-messa[[li xi aspetti ta']ajtu jistg]u iwasslulna. Dan jg]odd iktar u iktar g]all-]ajjiet tal-qaddisin. Mhux l-ewwel darba li bosta elementi f']ajjithom, b]al qishom ma jdoqqulniex jew ma jin\lulniex tajjeb, proprju g]ax no]or[uhom mill-kuntest storiku (so`jali u reli[ju\) li fihom kienu g]exu jew se]]ew.

F'liema \mien g]exet S. Kjara? Kif kienet titqies il-mara fi\-\mien bejn is-seklu XIII u XIV? Il-perjodu lejn tmiem il-medjuevu hu wie]ed ferm interessanti g]ax diversi aspetti fil-]ajja so`jali u reli[ju\a fl-Ewropa kienu qed jie]du xejra [dida. Il-mara, peró, kienet g]adha su[[etta g]al-li[ijiet stretti u pjuttost]orox fil-kuntest tal-poplu komuni. E\empju ta' dan jixhdu l-fatt li "l-[isem" tar-razza tal-familja kien ferma aktar importanti u sagru mill-[isem tal-persuna tal-mara. L-importanza ta' linja safja fir-razza ta' familja (spe`jalment jekk ta' nisel nobbli jew irjali) kienet tali li \-\wie[kien pjuttost isir bejn ir-razez ta' familji differenti milli bejn koppji li kienu jin]abbu. Li[ijiet kumplikati dwar]lasijiet ta' dota kienu jag]mlu mill-persuna tal-mara b]ala o[ett ta' bejg] u xiri. Sakemm kienet g]adha tfajla fid-dar, kien hemm ubbidjenza assoluta lejn il-missier, it-tutur jew l-a]wa subien, waqt li kienet tin]onoq kull aspirazzjoni li tag]\el il-persuna li trid taqsam]ajjitha mag]ha fi\-\wie[. Hekk kif ting]ata g]a\-\wie[, il-mara kienet issib ru]ha su[[etta b'mod assolut g]ar-ra[el li jing]atalha (]afna drabi ferm ikbar minnha). F'dan il-kuntest, il-Knisja sa mit-tmiem is-seklu XI, bdiet tag]ti le]en lill-mara u insistit fuq il-]tie[a li l-kunsens bejn dawk li ser ji\\ew[u jkollu forma valida ta]t `ertu kundizzjonijiet ta']elsien fir-rieda ta' l-g]arajjes infushom u mhux tal-familji tag]hom.

G]al dawk it-tfajliet li ma kienux ji\\ew[u l-unika alternattiva kienet il-]ajja konventwali: *aut murus aut maritus* kien id-*dictum* komuni f'dawk i\-\minijiet. Dan kien ifisser b'mod `ar li l-mara kellha \ew[ g]a\liet obbligatorji u imposti: jew tie]u ra[el (*maritus*) jew tid]ol bejn il-]itan tal-kjostru tal-kunvent (*murus*). I\da Kjara ta' Damjan g]amlet l-g]a\la g]al ]ajja ta' [abra sa min `kunita u b'liberta s]i]a. Il-[ibda tag]ha lejn l-G]arus xejnet kull]erqa li ting]ata lil xi g]arus ie]or ta' din id-dinja. Missier Kjara, Damjan, fehem tajjeb din il-]erqa ta' bintu, kif kien di[a' fehem ferm tajjeb l-g]a\la ta' bintu l-kbira, {ovanna. G]aldaqstant kien hu stess li bena reklu\orju g]al uliedu. Reklu\orju kien il-post fejn xbejbiet kienu jg]ixu]ajjithom fit-talb u t-tif]ir lill-Mulej, f']ajja inqas formali u regolamentata minn dik monastika-reli[ju\a. F'din il-]ajja, Kjara fl-ebda]in ma]assitha li d-dinjità tag]ha kienet qed tkun imjassra, anzi g]exitha sa minn `kunita b'fer] kbir. Hekk jiddeskrivi din l-g]otja ta']ajjitha, l-awtur Berengario di Donadio, l-ewwel bijografu tal-qaddisa: "Ta' sitt snin, Kjara da]let b'entu\ja\mu kbir fir-reklu\orju ta' o]tha {ovanna. Tant kien kbir il-fer] li g]al [img]a s]i]a tilfet l-aptit u ma kielet xejn g]ajr tuffie]a u ftit]ob\. Uriet tant fer] li d-d]ul tag]ha kienet tidher b]ala opra ta' Alla". Il-]ajja fir-reklu\orju, u aktar tard fil-monasteru ta]t l-influss tar-

Regola ta' S. Wistin, sawwru minn din it-tfajla f'mara ta' sa]]a interjuri straordinarja; mara li da]let g]as-sofferenza – materjali u spiriwali – b'kura[[u determinazzjoni ta' l-g]a[eb. Kjara issawwret f'mara li, b'differenza minn]afna nisa o]ra tal-kuntest so`jali u reli[ju\ ta' \mienha, kienet taf tati direzzjoni mhux biss lilha nnifisha u lil ]utha s-sorijiet, imma wkoll li g]ad ta' nies o]ra, kemm sempli`i u kemm intellettwali: patrijiet, letturi, prelati u sa]ansitra kardinali. Il-qawwa interjuri ta' din il-mara – ordinarja fin-natura tag]ha, imma straordinarja fil-grazzja – [ibdet lejha g]add ta' dixxipli minn kull na]a ta' l-Umbria u lil hinn minnha. G]alkemm kienet mara ta' \mienha, tag]mel parti minn kuntest so`jali u ekkle\jali partikolari tas-seklu XIII, Santa Kjara g]arfet t]addan stil ta']ajja,]afna drabi ferm iebes, li l-valuri umani u kristjani li kienu jsostnuha huma messa[[g]al kull \mien. Fuq dawn il-valuri nitkellmu aktar fit-tul fil-]ar[iet li jmiss.